

แบบเรียน แผนกวิชาสามัญ

ประถมจรรยา

เล่ม ๑

(เฉพาะผู้ที่เรียนชั้นประถม ๒ เท่านั้น)

รองอำมาตย์โท สนิท ศุขสมาน เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งแรก ๓๐๐๐ ฉบับ

พ. ศ. ๒๔๗๖

ราคาเล่มละ ๑๐ สตางค์

พิมพ์ที่สำนักโรงพิมพ์หัวหงก

หลังโรงเรียนนาครเขมม จังหวัดพระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

904256A.3

แบบเรียน แผนกวิชาสามัญ

ประถมจรรยา

เล่ม ๑

(เฉพาะผู้ที่เรียนชั้นประถม ๒ เท่านั้น)

รองอำมาตย์โท สนิท ศุขสุมาน เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งแรก ๓๐๐๐ ฉบับ

พ. ศ. ๒๔๗๖

ราคาเล่มละ ๑๐ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์ศิริหงส์

หลังโรงหนังนาครเขมม จังหวัดพระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

คำนำ

การสอนหรือการเรียนวิชาวรรณคดี ความมุ่งหมายทั้ง
การให้ผู้เรียนประพจน์ตามได้ด้วย ไม่ใช่สอนหรือเรียนเพียง
สักแต่ให้รู้เท่านั้น การเรียนวรรณคดีที่ประพจน์ตามได้
จริงๆ จึงจะเรียกว่าได้ผล แม้ข้อแนะนำหรือบทสอนส่ง
กว่าวัยของเด็กๆ ก็ปฏิบัติได้ยาก

ในการเรียบเรียงหนังสือประเภทวรรณคดี ถ้อยหลัก ๒
ประการ คือ ๑. ที่ถึงอายุของเด็กผู้ที่เรียนทั้งหญิงและ
ชายในวัยนั้นๆ ว่า มีความตรึกตรอง ความเข้าใจ มีการ
เคลื่อนไหว และควรมีหน้าที่อะไรบ้างจึงจะเหมาะแก่บทสอน
ในหนังสือนี้ และ ๒. ได้พยายามดำเนินตามความมุ่งหมาย
ของกระทรวงธรรมการ ตามประมวลศึกษาพิเศษภาค ๑ แก่
ไว้จัดให้อธิบายความเข้าใจเข้าพวกเข้าหมู่กัน เช่น เรื่องการพลีให้อยู่
ในความเคารพ เรื่องการเป็นผู้มีใจดีมีอยู่ในเรื่องความ
สามัคคี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนสะดวกขึ้น
เท่านั้น.

ร.อ.ท. สนิท สุขสมาน

จังหวัดพระนคร

วันที่ ๓๓ เดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

บัญชีเรื่อง

		หน้า
บทที่ ๑	ความซื่อตรง	๑
บทที่ ๒	ความเคารพ	๖
บทที่ ๓	มรรยาทอันงาม	๑๕
บทที่ ๔	การวิประทาน	๑๙
บทที่ ๕	ความสามัคคี	๒๓
บทที่ ๖	การประหยัด	๒๙
บทที่ ๗	ความกตัญญู	๓๕

บทที่ ๑

ความซื่อตรง

๑. จรรยา คือความประพฤติ หรือเรียกว่า
กิริยาอันต่าง ๆ ซึ่งเป็นระเบียบเป็นกฎข้อบังคับ
หรือประเพณีนิยมที่เด็ก ๆ ควรกระทำ ผู้ที่ไม่เรียน
จรรยาที่ไม่มีความรักกลายเป็นคนโง่ ประพฤติแต่
ในสิ่งที่หยาบที่ผิดที่ชั่ว ถ้าเราอยากเป็นเด็กดีแล้ว
เราต้องตั้งใจเรียนให้รู้ว่ามีอะไรบางอย่างที่ควรจะทำ
หรือกระทำ เรารู้แล้วว่าเมื่อหิวเรากินข้าวจึงจะอิ่ม
หายหิว และเราก็ต้องเป็นข้าวเข้าปากจริง ๆ ด้วย
เพียงแต่รู้เท่านั้นจะหายหิวไม่ได้ วิชาจรรยาก็เช่น
เดียวกัน เพียงแต่รู้ว่าทำอย่างนั้นดีอย่างนั้นก็ยังไม่พอ
จำต้องประพฤติกระทำตามที่รู้ด้วย มิฉะนั้น
ก็ไม่มีประโยชน์ และจะนับว่าเป็นเด็กดียังไม่ได้

๒. เด็กที่ดีนั้นผู้น้อยยอมพอใจรักใคร่ ทุแก่

ที่กตาสวย ๆ มีคนชอบมาก แต่เราเดินได้ พุดได้
 ทำงานก็ได้ ร้องเพลงเพราะ ๆ ก็ได้ ถ้าเราเรียน
 จรรยาและกระทำแต่ที่ดีแล้ว ผู้อื่นจะรักใคร่เรา
 มากกว่าที่กตาสวยเท่า หน้าทีของเด็กเด็ก ๆ ที่
 สำคัญก็คือการเล่าเรียน เมื่อตนนอนแล้วคิดถึงลูก
 ชนอาบนา อย่างนอนอนบิดขี้เกียจอยู่อีกจนผู้ใหญ่
 ต้องปลุกนั้นไม่ดี เมื่ออาบนาแล้วจำต้องนึกถึงการ
 ที่จะมาโรงเรียนว่า ตารางสอนในฉันทันนี้มีการเรียน
 วิชาอะไรบ้าง จะได้เตรียมสมุดหนังสือเครื่องเล่า
 เรียนให้ครบ เพื่อบรรณที่กล่าวถึงเรียนจะได้ไม่มี
 เรื่องลืมสมุด ลืมดินสอ ซึ่งทำให้ต้องเสียเวลาใน
 การเรียน ดังนั้นเรียกว่าเอาใจใส่ต่อการงานของตน
 ๓. จงจำไว้ว่า หน้าทีของเด็กจะต้องตนแต่
 เข้า ลูกชนอาบนา เตรียมเครื่องเรียน กินข้าว
 แต่งตัวมาโรงเรียนให้ทัน อย่างว่าไอ้ไอ้เสีย มี
 ฉะนั้นจะมาไม่ทันครูเริ่มการสอน จะถูกครูตำหนิว่า
 มาสาย ถ้าหลายครั้งต้องถูกทำโทษด้วย ขณะที่

เรียนอยู่อย่างน่า ชนมเข้าไปรับประทาน ในห้องเรียน
ทั้งอย่าเรียนพลาดเล่นพลาดไม่ว่า เราผู้ตั้งใจมาเรียน
หาความฉลาดต้องตั้งใจเรียนจริง เวลาเรียนต้อง
พยายามเรียน เวลาเล่นก็เล่นตามสมควร และถึง
เวลารับประทานอาหารจึงรับประทาน ดังนั้นเรียกว่า
เป็นผู้ตรงต่อเวลา

๔. เด็กคนที่พูดไม่ตรงกับความจริงเขาเรียกว่า
เด็กพูดปด การพูดปดนั้นทำให้ ไม่มีใครเชื่อถือ
เด็กบางคนขี้เกียจมา โรงเรียนแกล้งบอกผู้ปกครองว่า
ไม่สบาย ครั้นพูดปดบ่อย ๆ ผู้ปกครองต้องจับไต่
ครวหาว่าพูดไม่จริง ถ้าวันไหนเด็กไม่สบาย
จริง ๆ บอกผู้ปกครอง ๆ ก็ไม่เชื่อ เพราะนึกว่า
เด็กพูดปดอีก เมื่อเป็นเช่นนั้นเด็กไม่สบายเช่นปวด
ท้องหรือปวดหัวแทบตาย ก็ไม่มีใครเขาส่งสาร
ให้หยุดยา เด็กก็ลำบากไปเอง เห็นได้ว่าการ
พูดปดให้โทษแก่ตนเองดังนี้

๕. เด็กที่มความซื่อตรงก็มีความกล้า คือ

เมื่อถึงเวลาจะต้องทำการสิ่งใดต้องไม่ย่อท้อ เมื่อ
 ได้ตั้งใจลงไปแล้วต้องทำให้สำเร็จ ในขณะที่เรียน
 อยู่ไม่ควรจะลอกคัดของผู้อื่น ควรต้องคิดตรอง
 เอาเองจะได้เกิดความฉลาด เด็กที่มักลอกเลขาจาก
 เพื่อนมา ทำเป็นว่าตนคิดเองนั้น เรียกว่าเป็นเด็ก
 ที่ทุจริตต่อการเรียน บางคนเวลาสอบได้ก็เที่ยวดู
 ของเพื่อนมาตอบเรียกว่าทุจริตในการสอบ ครั้น
 ครูถามว่าดูของเพื่อนหรือเปล่ายังตอบว่าเปล่า ยัง
 ไม่กล้ารับผิด เด็กนั้นเมื่อตนได้ทำผิดแล้วย่อมไม่
 มีทั้งความผิดนั้น หนึ่งเวลาที่ผู้ใหญ่มุทด้วยหรือ
 ชักถามข้อความ อย่าพูดอุบอปปยแต่ในคอ เพราะ
 ไม่มีใครรู้เรื่อง เด็กที่ท่องจำไว้อย่าพูดปดกดโกง
 หนึ่งไม่ได้

๒. ผู้ที่จะเป็นเด็กดี ต้องไม่กลัวในสิ่งที่ไม่
 ควรกลัว เช่น บิณฑบาตหรือครูของเรานี้ ถ้าเรา
 ผิดเราก็ต้องยอมรับผิดดีกว่า ท่านไม่กล้าฆ่าเราได้
 ทั้งท่านจะได้บอกสิ่งที่ถูกให้เราได้รับรู้ต่อไป ถ้าเรา

บ๊อบบิงเราก็ไม่รู้ว่าจะไ้ถูก ถึงที่ไม่ควรกลัวมีหลาย
อย่าง เช่นกลางคืนมีตๆ เด็กบางคนกลัวจนตื่น
ออกไปไม่ได้ ครั้นผู้ใหญ่ถามว่ากลัวอะไรเด็กก็
บอกไม่ถูก ลงท้ายมักพูดว่ากลัวผีเป็นต้น ที่แท้
เด็กยังไม่เคยรู้จักผีเลยว่ามีรูปร่างอย่างไร ทั้งนี้
เป็นเพราะเด็กเคยได้ยินคำพูดซ้ำๆ ของคนบางคนที่เขา
หลอกลวงนั่นเอง ความจริงเด็กไม่ควรจะต้องหวาด
เกรงเลย จำไว้ผู้ทาสวดภาวจะกระทำตนให้เป็น
คนซื่อตรงไม่มีใครได้

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. จรรยาแปลว่าความประพฤติดีงาม ซึ่งเป็น
ระเบียบเป็นกฎข้อบังคับ หรือเป็นประเพณีนิยม
ผู้ที่ไม่เรียนก็ไม่รู้ถึงดีชั่ว เมื่อรู้แล้วต้องประพฤติ
ตนด้วยจึงได้ผล

๒. เด็กที่ดีต้องเอาใจใส่ต่อภาระงานของตน
มีการเรียนเป็นต้น ถ้าเด็กทำดีก็มีผู้พอใจรักใคร่

๓. การตรงต่อเวลา คือไม่มาโรงเรียนสาย

ถึงเวลาเรียนก็ตั้งใจเรียนไม่เล่นหรือรับประทานใน
ขณะเรียน ต้องรู้จักเวลารับประทานและเวลาเล่น

๔. การพูดปดทำให้ไม่มีใครเชื่อ หากเด็ก
เจ็บป่วยและบอกใครเขาไม่เชื่อแล้ว เด็กจะต้อง
เจ็บปวดลำบากตัวเอง

๕. เด็กที่มีความซื่อตรงจะต้องมีความกล้า
มีความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ ต้องกล้าคิดกล้า
ทำ หากทำผิดก็ต้องรับผิดชอบ อย่าพูดอุบถ อย่า
พูดปดหรือคดโกง

๖. บิดามารดาไม่ช้าเรา เมื่อเราทำผิดรับผิดชอบ
ดีกว่า ท่านจะได้บอกสิ่งที่ถูกให้รู้ อย่างกลัวในสิ่ง
ที่ไม่ควรกลัว เช่นกลัวผีหรือคำขู่หลอกลวง เด็กที่
ฉลาดตาขาวจะเป็นคนซื่อตรงไม่ได้

บทที่ ๒

ความเคารพ

๑. ความเคารพนั้น หมายความว่า การนับถือ

นอนน้อม เต็ก ๆ จำเป็นต้องเคารพนอนน้อมต่อผู้
 มีคุณทั้งหลาย มีบิดามารดาหรือครูอาจารย์เป็นต้น
 การนอนน้อมต้องพร้อมด้วยกาย วาจา และใจ
 คือกิริยาสุภาพอ่อนโยนละมุนละม่อม ไม่ดื้อแข็ง
 กระด้าง มีวาจาอ่อนหวานไม่พูดจาหยาบคายหรือ
 ใช้เสียงกระโชกกระชากโชกชาก ส่วนน้ำใจก็
 นอนน้อมนับถือ ตั้งใจเชื่อตรงเชื่อฟังโดยสัตย์จริง
 ตั้งนเรียกว่าความเคารพ ส่วนการแสดงความเคารพ
 ในเบื้องต้นก็คือ การไหว้กราบ การเบ็ดหมวกหรือ
 คำนับ ซึ่งเด็กต้องทราบถึงมรรยาทในการแสดง
 ความเคารพเหล่านั้นให้ถึถ้วน จึงจะปฏิบัติได้โดย
 ถูกต้อง

๒๐. การไหว้ คือประณมมืดยกขึ้นจดหว่าง
 ศอกแล้วก้มศีรษะนิตหน้อยครั้งเดียว การกราบต้อง
 ศอกเข่าถึงรวมต้นเท้าหนึ่งทับไว้ เข่าทั้งสองกับต้น
 เป็นรูปสามเหลี่ยม ยกมือทั้งสองขึ้นประณมที่
 หว่างอก แล้วยกขึ้นจดหว่างศอกก้มหลังและศีรษะ

๑๕ ๒ ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๕ ๒
 ดึงกับพนพร้อมด้วยฝ่ามือทั้งสองแบดง เมื่อหน้า
 ๑๕ ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๕ ๒
 ฝ่ากถึงหลังมือแล้ว จึงแยกศีรษะขึ้น มือทั้งสองมา
 ประณมที่หว่างอกตามเดิม เรียกว่ากราบครึ่งหนึ่ง
 การกราบต้องทำตามครึ่งนี้จะถูกความนิยม การ
 ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๕ ๒ ๒ ๕ ๒
 หมอบกราบอีกอย่างหนึ่งก็คล้ายกัน แต่ต้องนั่งพับ
 ๑ ๑ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๒ ๑ ๒ ๑ ๒ ๑ ๒
 เพียบ ย่นมือที่ประณมไว้นั้นเสือกไปข้างหน้าทพน
 ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒
 แล้วก้มศีรษะลงไปจนหน้าผากจรดนิ้วแม่มือ ผู้หญิง
 ใช้แสดงความเคารพการหมอบกราบนั้นแทนการคุก
 เข่ากราบ เหล่านี้เป็นประเพณีแสดงความเคารพ
 ของคนไทย ใช้แสดงความเคารพทางบ้านโดยมาก

๓. การเปิดหมวกหรือคำนับนั้น เป็นธรรมเนียม
 ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
 นิยมแสดงความเคารพนอกบ้าน เช่นตามทางเดิน
 ถนนหนทาง และที่ชุมนุมชนเช่นที่โรงเรียนหรือที่
 ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
 ทำงานเป็นต้น ผู้ชายแสดงความเคารพผู้ใหญ่ที่
 ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๑
 นั้น เมื่อเปิดหมวกแล้วควรหยุดยืนไว้ด้วย ส่วน
 ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
 การคำนับนั้น ถ้ากำลังสวมหมวกต้องถอดออกก่อน
 ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๑ ๒ ๒ ๑ ๑
 แล้วจึงหยุดก้มศีรษะลงช้าๆ จะคำนับทั้งหมวกไม่ได้

ทุกตัวจนหมายถึงผู้ชาย ถ้าเป็นผู้หญิงไม่ต้องเปิด
หมวก เมื่อจะคำนับก็ย่อตัวลงพร้อมกับการเสือก
เท้าซ้ายไปข้างหลังเล็กน้อย เมื่อแสดงความเคารพ
กับผู้ใดต้องหันหน้าและตาแต่ไปยังผู้นั้นเสมอ บางที่
ใช้ไหว้กันขณะพบกันกลางทางก็มี โดยยืนหรือ
เดินยกมือไหว้กันตามธรรมดา แต่ถ้าสวมหมวก
ก็ต้องถอดออกก่อน นมัสการใช้สำหรับเพื่อน ๆ กัน
โดยมาก การไหว้กันกลางทางนี้ ถ้าเป็นกิริยา
อย่างอ่อนน้อมก็ย่อตัวลงเล็กน้อย ๆ ด้วยยกมือไหว้
เป็นการแทนการเปิดหมวก การคำนับ หรือแทน
การกราบการหมอบกราบในบางครั้งก็ได้

๔. การไหว้กราบที่บ้านนั้น คือเมื่อเด็กไป
หาผู้ใหญ่หรือตาผู้ใหญ่ออกจากบ้าน เช่นเด็กจะ
ออกจากบ้านมาโรงเรียน ควรไหว้หรือกราบผู้
ปกครองเช่นบิดามารดาของตนเสียครั้งหนึ่ง และ
เมื่อกลับจากโรงเรียนถึงบ้านทำอีกครั้งหนึ่งจึงจะดี

ดังนั้นเรียกว่าไปตามาไหว้ ตามธรรมเนียมผู้ใหญ่ที่สูง
อายุคราวบิดามารดาของเรา ซึ่งมีเกียรติคุณความที่
แล้ว เด็กควรใช้การหมอบกราบเสมอ นอกจาก
จะแสดงความเคารพต่อท่านตามพื้นดิน หรือที่ที่
เกรงว่าจะเปื้อนสกปรกเท่านั้น จึงย่อตัวลงยกมือ
ไหว้แทนการหมอบกราบได้ ส่วนการกราบเชนิค
คุกเข่าขึ้น ผู้ชายใช้แสดงความเคารพต่อพระสงฆ์
หรือครูอาจารย์ผู้มีพระคุณหรือทรงคุณอันสูงยิ่ง

๕. เมื่อผู้ใหญ่ให้รางวัล หรือให้ของใช้ ของ
เล่น ของรับประทานแก่เด็กด้วยความกรุณารักใคร่
ก่อนที่จะรับของ เด็กต้องไหว้หรือกราบเสียก่อน
แล้วจึงย่นมือขวาแบฝ่ามือออกไปรับ ผู้ใหญ่ก็จะ
วางของสิ่งนั้นลงบนมือ ห้มไม่ให้เด็กหยิบของ
สิ่งนั้นจากในมือของผู้ใหญ่ อนึ่งถ้าของนั้นหนัก
หรือขนโตก้อนโต เด็กควรรับของนั้นด้วยมือทั้งสอง
เพราะถือกันว่าการรับของสองมือเป็นกิริยา
ที่ดี บางสิ่งของที่ผู้ใหญ่ส่งให้นั้น เด็กต้องจับ

หรือหยิบฉวยด้วยความจำเป็นแล้ว ต้องระวังจับ
ของนั้นใตมือของผู้ใหญ่เสมอ และถ้าจำเป็นต้อง
หยิบหรือจับเหนือมือผู้ใหญ่จริงๆ แล้ว เด็กต้อง
กราบไหว้เพื่อขอโทษท่านเสียก่อน

๖. ตามปกติเมื่อผู้ใหญ่นั่งอยู่ เด็กจะเข้าไป
หาผู้ใหญ่แล้วจะไปยืนพูดไม่ได้ ต้องนั่งพับเพียบ
หรือคุกเข่าลง หรือเด็กจะเดินผ่านผู้ใหญ่ก็ต้อง
ก้มของศาน ถ้าผู้ใหญ่นอนอยู่กบพนักเด็กจำเป็น
จะต้องผ่านไปแล้ว จะต้องบอกผู้ใหญ่เพื่อขอทาง
เสียก่อนแล้วจึงศานไปได้ เด็กพึงจดจำให้มาก
ถ้าจะต้องศานไปใกล้ๆผู้ใหญ่ จะต้องกราบไหว้
เพื่อขอโทษเสียก่อน ในเช่นเดียวกันเมื่อเด็กต้อง
การหยิบสิ่งของซึ่งแขวนหรือวางอยู่เหนือผู้ใหญ่
ต้องบอกขออนุญาตแล้วจึงไหว้หรือกราบเพื่อขอ
โทษที่ล่วงเกินด้วย

๗. หนึ่งเมื่อเวลาเด็กอยู่เฉพาะหน้าผู้ใหญ่
ย่อมไม่นั่งหรือยืนสูงกว่า เช่นผู้ใหญ่ยืนอยู่ทบนใด

ชนต่างเด็กจะยืนอยู่ชนบนไม่ได้ หรือผู้ใหญ่หนึ่ง
 หรือยืนอยู่นอกพรมนอกเสื่อที่ปูไว้ เด็กจะไปอยู่
 บนพรมหรือบนเสื่อไม่ควร ถ้าผู้ใหญ่หนึ่งอยู่บน
 เกาอี้ เด็กจะต้องนั่งข้างล่าง และถ้าผู้ใหญ่หนึ่งอยู่
 เด็กจะนอนก็ไม่ใช่เป็นการสมควรเหมือนกัน การชน
 รตนั่งเคียงไปกับผู้ใหญ่ ถ้าเด็กสวมหมวกไปควร
 ถอดหมวกออกออกเสียชั่วคราว ทั้งต้องนั่งโดยกิริยา
 สงบเสงี่ยม การเข้าไปในสถานที่ที่ผู้อื่นเขาเคารพ
 นับถือ เช่น ในโบสถ์ วิหาร ศาลาฟังธรรมหรือ
 รมไม่ชายคาของผู้ใดก็ดี เด็กต้องถอดหมวกเพื่อ
 แสดงความเคารพต่อสถานที่ หรือต่อคนที่เป็เจ้า
 ของรักษาตแสดงสถานที่นั้นๆ และถ้าสวมรองเท้าแตะ
 จะเข้าไปในที่ที่เขาไม่นิยมแล้ว ก็จำเป็นต้องถอด
 ออกเสีย อนึ่งการไปเดินบนบ้านเรือนของใครๆ
 ก็ดี ต้องระวังอย่าเดินเท้าหนักจนเสียงดัง เขาเรียก
 ว่าไม่มีความเกรงใจเจ้าของบ้าน ฉะนั้นเด็กๆ
 ต้องระวังในเรื่องความเคารพให้มาก เพราะเป็น
 ชนกันจะทำให้ผู้อื่นเอ็นดูรักใคร่ต่อไป

(ข้อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. ความเคารพแปลว่า การนับถือชอบน้อม
 เคารพทั้งมีความเคารพต่อผู้มีคุณ พร้อมด้วยกาย
 วาจา ใจ คือ กิริยาสุภาพ วาจาอ่อนหวาน และ
 ใจนับถือซื่อตรง การแสดงความเคารพในเบื้องต้น
 คือ การไหว้ กราบ คำนับ หรือ เบ็ดหมวก

๒. การไหว้ คือการประณมมือยกขึ้นจด
 หว่างศอก การกราบ คือคุกเข่าประณมมือยก
 ขึ้นจดหน้าผากแล้วก้มตัวและศีรษะลงไปให้พื้นทำ
 ตามครึ่ง การหมอบกราบ คือการนั่งพับเพียบกราบ

๓. การเบ็ดหมวกหรือคำนับ คือเป็นการ
 แสดงความเคารพกนกลางทางหรือที่ชุมนุมชน บาง
 ครั้งเบ็ดหมวกแล้วไหว้ แต่ทว่าสุภาพต้องย่อ
 ตัวลงด้วยกมื่อไหว้

๔. การไหว้กราบ ใช้แสดงความเคารพเมื่อ
 ไปหาผู้ใหญ่ หรือลาจากผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ที่มี
 บุญคุณมากหรือนับถือ เช่นบิดามารดาแล้ว ควร

ต้องใช้การหมอบกราบ นอกจากนั่งลงไม่สะดวก
จึงใช้การนั่งลงไหว้แทน

๕. ผู้ใหญ่ให้ของแก่เด็ก เด็กต้องไหว้หรือ
กราบเสียก่อนจึงแบมือรับ ถ้าจำเป็นต้องหยิบหรือ
ฉวย ต้องหยิบจับได้มือของผู้ใหญ่ และถ้าจำเป็น
ต้องจับเห็นมือผู้ใหญ่วิ่งๆ ก็ต้องไหว้หรือกราบ
เพื่อขอโทษที่ไต่ล่วงเกินเสียก่อน

๖. ผู้ใหญ่นั่งอยู่ เด็กจะเดินผ่านต้องก้มลง
หรือคุกเข่าไป ถ้าต้องผ่านไปใกล้ตัวผู้ใหญ่ หรือ
ผ่านทางเบื้องสูงของผู้ใหญ่ หรือจะหยิบของเห็น
ผู้ใหญ่ ต้องบอกขออนุญาตเสียก่อน แล้วกราบ
หรือไหว้เพื่อขอโทษในการที่ล่วงเกิน

๗. อยู่กับผู้ใหญ่ยอมไม่นั่งหรือยืนสูงกว่า
นั่งเคียงกับผู้ใหญ่ไปไหนมาไหน ถ้าสวมหมวก
ไปต้องถอดหมวกออก เข้าไปในสถานที่ที่ควร
เคารพต้องถอดหมวก หรือที่ใดไม่ควรใส่รองเท้า
แตะเข้าไป ต้องถอดรองเท้าเสียก่อน เข้าบ้าน

ใครอย่าเดินเท้าหนัก เหล่านั้เรียกว่า การแสดง
ความเคารพ

บทที่ ๓

มรรยาทอันงาม

๑. เมื่อมีผู้มาหาบิดามารดาหรือผู้ปกครองของ
เด็ก และกำลังนั่งสนทนากันอยู่เช่นนั้น เด็กจะนั่ง
หรือยืนอยู่ใกล้ๆ ผู้ใหญ่ไม่ได้ เพราะไม่ใช่หน้าที่
ของเด็ก เมื่อผู้ใหญ่เรียกใช้จึงค่อยเข้ามาหา
การเดินเข้าหยาอกเพื่อน ๆ กันเสียงเอ็ดอึงจนเป็นที่
รำคาญแก่ผู้ใหญ่ขึ้นไม่ควร เพราะผู้ใหญ่ต้องการ
พูดกัน จะกลบเสียงผู้ใหญ่เสียหมด อนึ่งเมื่อเวลา
ผู้ใหญ่จะเดินหรือจะไปข้างไหน เด็กต้องหลีกทาง
อย่ายืนหรือนั่งขวางทางเดิน หรือเกาะเกาะทางเข้า
ประตูบ้านประตูห้องไม่ได้

๒. ที่ใดต้องการความสงบเงียบ เช่นในห้อง
ประชุมซึ่งนักเรียนทุกคนต้องการฟังคำสั่งสอนหรือ

คำแนะนำจากครู หรือในห้องอ่านหนังสือมีผู้อื่น
ต้องการดูหนังสือโดยเจียมๆ เด็กต้องมีความเกรง
ใจผู้อื่น จะทำเสียงดังอีกตก กระทบความให้เป็นนที่
รำคาญของคนทั่วไปไม่ได้ ต้องคิดดูเมื่อเวลาเรา
ต้องการความสงบเจียม ถ้าใครมาพูดเสียงดังโดย
ไม่เกรงใจเราๆ ย่อมไม่พอใจเช่นเดียวกัน

๓. สิ่งของเครื่องใช้ของผู้อื่น เช่น เครื่อง
เขียน ไม้บรรทัด ยางลบเป็นต้น ถึงแม้ว่าเป็นของ
ของเพื่อน ก่อนที่เราจะหยิบมาใช้ ควรต้องบอก
เจ้าของเสียก่อน ถ้าเจ้าของไม่รู้จะหลงเที่ยวหา
และในที่สุดเขาก็จะโกรธเรา เราควรต้องบอกเขา
ก่อนดีกว่า อนึ่งการยืมของของเพื่อนมาใช้ เช่น
ของยืมสมุดจดวิชาภาคใดสักเล่ม เมื่อเสร็จแล้วต้องอย่า
ลืมส่งเขาโดยเร็ว เพราะเจ้าของก็ต้องการดูต้อง
การใช้ของเขาเหมือนกัน การยืมของของผู้อื่นแล้ว
ลืมส่งคืนนั้น เป็นมรรยาทอันชั่วมาก เรียกว่าเป็น
คนมกง่าย

๔. การพลาดพลั้งย่อมมีต่อกันทุกคน บาง
 ครั้งเราก็ทำเสียผิด หรือบางเวลาเรายังหกล้มเพราะ
 เผลอไม่ระวังตัว การพลาดพลั้งเป็นของธรรมดา
 เมื่อเราเห็นผู้อื่นพลาดพลั้ง เราอย่าเห็นเป็นของ
 ขนหรือของแปลก จะหัวเราะหรือขมเยาะเขาไม่ได้
 เพราะถ้าเราทำเช่นนั้น เขาก็มีความอายมากจน
 คิดตลบตะแลง ถ้าเราหกล้มกลางถนน ผู้ที่เห็นพากัน
 ฮาแล้ว เราจะรู้สึกอายและโกรธเคืองเขามาก

๕. ผู้ที่มีใจดี ย่อมมีความกรุณาและคิดถึง
 ใจผู้อื่นเสมอ แม้แต่สัตว์ที่เลี้ยงไว้ เช่นสุนัขหรือ
 แมวเป็นต้น สัตว์เหล่านี้ย่อมมีประโยชน์แก่บ้าน
 ทุ่งชนนผู้ที่จะเขามาลักจะโมยของย่อมเกรงความ
 แมวก็เหมือนกัน มีแมวอยู่ที่บ้านจะไม่ใคร่ได้พบ
 หนู เพราะหนูกลัวแมว ดังนั้นเราจึงควรต้องกรุณา
 มัน ถึงเวลามันหิวควรดูแลหาข้าวปลาให้ทานมันกิน
 ถึงเป็นจิ้งจอกวายเป็นสัตว์พาหนะใช้ไถนา ผู้ใหญ่

ยังต้องเลี้ยงดูให้มันกินอยู่หลับนอนด้วยความสุข
 เพราะฉะนั้นเด็ก ๆ จึงควรฝึกหัดตนให้เป็นผู้ที่มีความ
 กรรณาต่อสัตว์ที่มีชีวิต แม้แต่เห็นจิ้งจอกหรือสัตว์
 เล็ก ๆ ตกน้ำเช่นนี้ เมื่อควรช่วยไต่ตองช่วยมัน
 ใหม่นั่นพ้นความตาย จึงจะนับว่าเป็นผู้มมรรยาท
 อันดีงาม

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. เมื่อมีผู้ใหญ่มหาผู้ใหญ่ว่าอย่าเข้าไปยืน
 หรือนั่งใกล้ ๆ นอกจากเรียกใช้ อย่าเข้าหยอกกัน
 จนผู้ใหญ่ว่าคาญ ต้องระวังอย่านั่งหรือยืนขวาง
 ผู้ใหญ่

๒. ที่ซึ่งต้องการความสงบเงียบ เช่นที่ห้อง
 ประชุมหรือห้องอ่านหนังสือ อย่าทำเสียงอีกตกให้
 ผู้อื่นในที่นั้นได้รับความรำคาญ

๓. จะหยิบสิ่งของของผู้อื่น ต้องบอกเจ้า
 ของเสียก่อน และเมื่อหยิบสิ่งของของใครมาแล้ว
 อย่าลืมส่ง

๔. อย่าหวงระเาะ ^{๒๑}ผู้ท ^{๒๒}พลาดพลั้ง ^{๒๓}ให้เขาได้ ^{๒๔}รับความอาย

๕. ผู้ที่มีใจดี ย่อมมีใจกรุณาต่อสัตว์ที่เลี้ยง ^{๒๕}และสัตว์ที่ใช้งาน ^{๒๖} หรือเห็นสัตว์ที่จะได้รับอันตราย ^{๒๗} ก็พยายามช่วยเหลือ

บทที่ ๔

การรับประทานอาหาร

๑. เด็กเกิดมาต้องรู้จักการรับประทานอาหาร ^{๒๘}เป็นของตน ^{๒๙} บางครั้งเด็กรับประทานอาหารกับผู้ใหญ่ ^{๓๐} บางครั้งรับประทานอาหารคนเดียว หรือรับประทานอาหารกับ ^{๓๑}เพื่อน ^{๓๒} การรับประทานอาหารคนเดียวนั้น ย่อมไม่เดิน ^{๓๓} พลาดรับประทานอาหารพลาด ^{๓๔} และไม่รับประทานอาหารพลาด ^{๓๕} เล่นพลาด ^{๓๖} ขณะที่รับประทานอาหารไม่ควรทำงานอย่าง ^{๓๗}อื่น เช่น ไม่พูดคุย ^{๓๘} ไม่ดูหนังสือ ^{๓๙} ไม่เหม่อลอย ^{๔๐} ตั้ง ^{๔๑}ท่า ^{๔๒}ต่างๆ เป็นต้น ^{๔๓} การเคี้ยวอาหาร อย่าอ้าปากเคี้ยว ^{๔๔} ก้าง ^{๔๕} ข้าง ^{๔๖} ข้าง ^{๔๗} ข้าง ^{๔๘} ข้าง ^{๔๙} ข้าง ^{๕๐} ข้าง ^{๕๑} ข้าง ^{๕๒} ข้าง ^{๕๓} ข้าง ^{๕๔} ข้าง ^{๕๕} ข้าง ^{๕๖} ข้าง ^{๕๗} ข้าง ^{๕๘} ข้าง ^{๕๙} ข้าง ^{๖๐} ข้าง ^{๖๑} ข้าง ^{๖๒} ข้าง ^{๖๓} ข้าง ^{๖๔} ข้าง ^{๖๕} ข้าง ^{๖๖} ข้าง ^{๖๗} ข้าง ^{๖๘} ข้าง ^{๖๙} ข้าง ^{๗๐} ข้าง ^{๗๑} ข้าง ^{๗๒} ข้าง ^{๗๓} ข้าง ^{๗๔} ข้าง ^{๗๕} ข้าง ^{๗๖} ข้าง ^{๗๗} ข้าง ^{๗๘} ข้าง ^{๗๙} ข้าง ^{๘๐} ข้าง ^{๘๑} ข้าง ^{๘๒} ข้าง ^{๘๓} ข้าง ^{๘๔} ข้าง ^{๘๕} ข้าง ^{๘๖} ข้าง ^{๘๗} ข้าง ^{๘๘} ข้าง ^{๘๙} ข้าง ^{๙๐} ข้าง ^{๙๑} ข้าง ^{๙๒} ข้าง ^{๙๓} ข้าง ^{๙๔} ข้าง ^{๙๕} ข้าง ^{๙๖} ข้าง ^{๙๗} ข้าง ^{๙๘} ข้าง ^{๙๙} ข้าง ^{๑๐๐} ข้าง

คนอย่าทำเช่นนั้น

๒. เมื่อรับประทานอาหารกับผู้อื่นต้องระวังให้มาก เช่นรับประทานอาหารกับผู้ใหญ่ มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นต้น เด็กต้องไม่มีกิริยามมาม บางคนเป็นชาวไร่ระวังปล่อยให้ชาวสุกตมื่อหรือชาวสุกตกเกิดอหิวาต์ของตน เวลาชดน้ำแกงๆ เบือนริมฝีปากออกเปรี๊ยะเป็นต้น ใครเห็นก็เป็นที่น่ารังเกียจ เด็กๆ ต้องระวังในการรับประทานอาหาร อย่าให้มีกิริยามมามเลอะเทอะเปรี๊ยะเบือนเป็นอันขาด

๓. เมื่อจะเรอหรือจามในขณะใดก็ดี อย่าหันหน้าไปทางอาหารหรือทางผู้อื่น เพราะผู้อื่นเขาຍອມมีความรังเกียจ ถ้าจำเป็นต้องเรอหรือจามแล้วต้องใช้ผ้าเช็ดปากป้องปากของตนไว้ หรือมีฉะนั้นก็ใช้ผ้ามอขึง หนึ่งขณะที่กำลังรับประทานอาหาร ถ้าจำเป็นต้องคายกากหรือกะตักเบ็ดกระตุกไก่อ ระวังอย่าคายให้ผู้อื่นเห็นเลยเป็นดี ควรจะหันหน้าหัน

ไปค่ายทางอื่น หรือมีฉันทันทีใช้มือป้อง เช่นเดียวกับ
กับการขว้างน้ำตาย ต้องยกกะโหลกด้วยมือขวา
แล้วมือซ้ายป้องที่ปากให้กะโหลกกับปากใกล้กันแล้ว
จึงขว้างเป็นต้น

๔. ขณะใดที่เฝ้ารับประทานอาหารกับเพื่อน
หรือในระหว่างหมู่เพื่อน ๆ ด้วยกัน ถ้าใครกล่าว
ถึงสิ่งที่ไม่ดีปรกโส ใครก็ขึ้นมาให้เราได้ยิน เราย่อม
ไม่พอใจ เพราะเราเกลียดชังของโสโครก ซึ่งขณะ
นั้นกำลังรับประทานอาหารอยู่ ถ้าพอนึกถึงสิ่ง
โสโครกขึ้น อาจทำให้ขยะแขยงบางทีถึงกับอา-
เจียน และรับประทานต่อไปอีกไม่ได้ ดังนั้นถ้าเรา
เป็นผู้พูดชน ผู้คนอื่นก็ย่อมไม่ชอบเช่นเดียวกัน
ฉะนั้นขณะที่กำลังรับประทานอาหารอยู่เช่นนั้น เรา
อย่ากล่าวถึงสิ่งที่ไม่ดีปรกโสเลย หรือไม่พูดถึงเรื่อง
เศร้าโศกเช่น การเจ็บ การตาย การต้องทนทุกข์
ทรมาน การบาดเจ็บ เช่นขาขาด แขนขาด และ
เรื่องที่น่าหวาดเสียว เช่นรถชนกัน คนตกเหว

บทที่ ๕

ความสามัคคี

๑. นำสนุคนักหนาที่เด็กมาถึงโรงเรียนแล้วก็พบเพื่อนเด็ก ๆ ด้วยกัน เพราะเพื่อน ๆ มิได้โกรธกัน มีขนมก็สุกกินกัน มีเครื่องเล่นเรียนก็ให้กันที่ไม่ยอมใช้ การเรียนบางอย่างสงสัยหรือไม่รู้จักได้ถามกันได้ เด็ก ๆ ชอบกันรักกันอย่างนี้ พุดคุยกันก็สนุกล้านเฮฮา ต้องคิดว่าถ้าเราไม่มีเพื่อน มีครูคนเดียว สอนเราคนเดียว นั่งเรียนคนเดียวแล้ว เราจะเหงามาก คงท้อที่เราเรียนไม่ได้

๒. การที่เราไม่ชอบกัน เพราะเรารักเขา ๆ จึงรักเรา ต่างก็รักกัน การที่จะรักกันนาน ๆ นั้นต้องอย่าโกรธกัน บางครั้งเพื่อนทำไม่ถูกใจเรา เราอย่าเพื่อโกรธเขา เพราะเขาอาจเข้าใจผิดหรือพลั้งเผลอ เราอย่าโกรธเขาดีกว่า บางครั้งตัวเราเองก็เผลอตัวทำหรือพูดโดยไม่ทันคิด จนทำให้เขาเกือบโกรธเหมือนกัน ดังนั้นเรียกว่าไม่โกรธง่าย

เป็นการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนฝูง

๓. นอกจากเราพยายามไม่โกรธเพื่อนเมื่อเวลาที่เขาทำไม่ถูกใจเราแล้ว เราต้องช่วยเหลือในกิจการของเพื่อนอีก เช่นเพื่อนล้มสิ่งของ เราเห็นต้องช่วยเก็บไว้ให้ เพื่อนต้องการความช่วยเหลือจากเราบางอย่าง เมื่อเราเห็นว่าไม่เป็นสิ่งที่ผิดหรือชั่ว เราอาจจะกระทำได้ต้องช่วยกัน บางครั้งเพื่อนจะทำผิดหรือเป็นคนทำความชั่ว เช่นจะพูดปดหรือจะเป็นขโมยเช่นนั้น เราควรตักเตือนแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำเช่นนั้น ยิ่งกว่านั้นการสิ่งใดเป็นการชั่วหรือผิดร้าย เราจะยุยงแกล้งหรือส่งเสริมหนุนให้เพื่อนทำไม่ได้เป็นอันขาด

๔. เพื่อนที่อยู่บ้านใกล้กัน ควรจะมาโรงเรียนและกลับบ้านพร้อมๆ กัน เพื่อจะได้พูดคุยหรือปรึกษาหารือกันในเรื่องการเรียน และเพื่อระวังอันตรายให้แก่เพื่อนคนเล็กกว่า เช่นระวังไม่ให้เดินกลางถนนซึ่งน่ากลัวรถจะทับ หรือระวังไม่ให้

เดินริมคูริมนคลอง ซึ่งอาจพลาดพลั้งพลัดตกลงไป
 ขาแข็งหักเป็นต้น การเดินมาโรงเรียนพร้อมกันมี
 ประโยชน์มาก เพื่อนบางคนช่วยจับได้ ขณะที่
 ที่เดินมาด้วยกัน หากใครเจ็บป่วยขึ้น เช่น สะตุต
 หินหรือเป็นลมล้มลง เพื่อนคนอื่น ๆ ก็ช่วยกันพา
 กลับบ้านหรือนำส่งให้ผู้ใหญ่ได้ ฉะนั้นเด็ก ๆ อย่า
 พยายามก่อการวิวาทบาดหมางกันเสีย จงจำไว้ว่า
 ถ้าทุก ๆ คนรู้จักรักกัน และช่วยเหลือกันและกัน
 แล้ว เรามีเพื่อนมากเท่าไรก็ได้รับประโยชน์มาก
 ยิ่งขึ้นทุกที

๕. ขณะที่เราอยู่บ้าน เราได้ยินเสียงคนข้าง
 บ้านทะเลาะกัน หรือตีกันเสียงตามตาม เรามัก
 ตกใจและไม่พอใจ เพราะเราไม่ชอบได้ยิน นั่น
 เป็นเพราะเขาไม่มีความสามัคคีกัน โดยไม่ยอม
 ผ่อนหนักผ่อนเบาซึ่งกันและกัน จึงเกิดโมโหโทโส
 ถึงกับตักน้ำตีกันเป็นที่น่าอายมาก เพราะไม่ใช่

ของต้นบัวว่าเลวทรามแท้ ๆ ฉะนั้นในบ้านของ
เรา ๆ ต้องระวังอย่าให้เป็นเช่นนั้น เวลาเราโกรธ
น้องของเราเมื่อรบกวณหรือทำไม่ถูกใจเรา เราอย่า
ทุบตีหรือดูว่าจนเสียงั้น เพราะเขาเป็นน้อง ความ
กิตติบัญญัติยังอ่อนกว่าเราผู้เป็นพี่ ถ้าเราชนะ
เขาชนะแก่น้องแล้ว ถึงแม้ว่าเขาผิด เราเป็นฝ่าย
ไม่ผิด ผู้ใหญ่ยอมไม่ฟัง ต้องปรับเขาว่าเรารังแก
น้องเสมอ

๖. อาจมีผู้ใหญ่กว่าเราในบ้านอีกหลายคน
ซึ่งตัวเราอายุอ่อนกว่าเขา ผู้ใหญ่เหล่านี้ไม่คิดเขา
ชนะเราเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นเมื่อเรามีหน้าที่
ต้องช่วยงานผู้ใหญ่เราต้องทำ อย่าทำหรือพูดให้เขา
เกลียด อนึ่งอย่าเห็นว่าเขาเป็นคนใช้มาอยู่กินข้าว
สุกของพ่อแม่เรา แล้วจะอดทนงัดไต่เถียงดูว่าหรือ
ทุบตีเขา หรือแกล้งทำลายข้าวของของเขาให้เสีย
หายนั้นไม่ได้ เราเป็นเด็กกว่าเขายังรู้จักสิ่งต่าง ๆ
น้อยกว่าเขามาก ถึงที่ตีหรือไม่ตียังมีอีกมากมาย

ที่เรายังไม่รู้ ถ้าเขาไม่เกลียดเราแล้วเขาจะโต้แนะ
 นำบอกเล่าให้เรารู้ เราจะโต้เป็นคนฉลาด ถ้า
 ใครๆ เขาก็พากันเกลียดเราๆ เลยเป็นหมาหัวเน่า
 เช่นนี้ เราก็ต้องเป็นเด็ก ไล่หาความฉลาดไม่ได้
 ฉะนั้นเราต้องทำตัวอย่าให้เขาเกลียดดีกว่า

๗. เพื่อนๆ นักเรียนด้วยกัน ย่อมมีการ
 หยอกเย้าหรือพูดเล่นพูดคุยกันเสมอ ต้องระวัง
 อย่าให้ผิดใจกัน บางเวลาเราเล่นเพื่อการแข่งขัน
 กัน เช่น เล่น จิงเบียร์ จิงฉัตร ซักเยื่อ เป็นต้น
 เราต้องเล่นโดยยุติธรรม คือเล่นตามระเบียบหรือ
 ข้อบังคับที่วางไว้ อย่าเล่นโดยเห็นแก่จะเอาชนะ
 ฝ่ายเดียว เรียกว่าเขาเปรียบเพื่อน ถึงที่แพ้ก็ต้อง
 ยอมแพ้ อย่าพูดว่าเล่นแพ้แต่คนยังไม่แพ้ไม่ได้
 เขาจะเกลียดชังหน้าเสียหมด แล้วจะไม่มีความ
 เล่นด้วย อนึ่งถ้าการเล่นใดๆ มีผู้ควบคุมหรือต้อง
 เล่นเป็นหน้าที่ๆ แล้ว เราต้องตั้งใจเล่นโดยรักษา
 หน้าที่ และเชื่อฟังผู้ควบคุมเสมอไป อย่าอวดรู้ดี

ไปแต่ผู้เดียวไม่ได้ เช่นการเดินฟุตบอลเป็นต้น
 จำต้องเชื่อฟังผู้ตัดสินใจ ซึ่งเรียกว่าเดินโดยรักษาศักดิ์
 ความสามัคคีซึ่งกันและกัน

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. เด็กๆ ต้องมีเพื่อน จะอยู่คนเดียวไม่ได้
 ๒. ต้องรักษาความสามัคคีระหว่างเพื่อน ๆ
 ด้วยกัน คือไม่โกรธง่าย

๓. ต้องช่วยเหลือกิจการของเพื่อน และแนะนำ
 ตักเตือนกันและกัน ทั้งไม่ยุยงส่งเสริมให้เพื่อน
 ประพฤติชั่ว

๔. ต้องระวังป้องกันอันตรายให้แก่เพื่อน ๆ กัน
 และอย่าก่อการวิวาทระหว่างเพื่อน ๆ ด้วยกัน

๕. ในบ้านของเรา ๆ อย่าให้มีการทะเลาะ
 วิวาทกัน เช่นเรานั้นต้องยอมต้องใจไม่ถือโกรธ
 แก้น้องเราเสมอ

๖. คนในบ้านที่อยู่กับบิดามารดาของเรา ๆ
 ต้องมีความสามัคคีด้วย อย่างรังแกข่มเหงหรือทำลาย

ของของเขา เพื่อเขาจะได้ไม่เกลียดเรา แล้วเราจะ
ได้ฟังเขา

๗. เพื่อนๆด้วยกัน ต้องระวังอย่าเข้าหยอก
กันจนผิดใจกัน แม้การเล่นแข่งขัน เราต้องเล่น
ให้เป็นยุติธรรม เล่นตามระเบียบข้อบังคับ ถ้ามี
ผู้ควบคุม เราต้องเชื่อฟังผู้ควบคุมเสมอ

บทที่ ๖

การประหยัด

๑. เครื่องเล่นเรียนของเรามี สมุด ดินสอ ยาง
ลบ ไม้บรรทัด และหนังสือ สิ่งเหล่านี้ต้องนำส่งทาง
ไปให้ผู้ขายเขาจึงได้มา ถ้าไม่ถนอมใช้หรือใช้แล้ว
ไม่รักษา ก็หมดเปลืองเร็ว เราจำต้องถนอมใช้ เช่น
ดินสอก็ต้องค่อยๆ เขียนและค่อยๆ เหลา เพื่มิ
ให้หักเปลืองไปเสียเปล่าๆ สมุดทำการต้องเขียน
ทุก ๆ หน้า ด้วยความสะอาดได้ระเบียบเรียบร้อย
หนังสือเรียนต้องพยายามห่อเสียด้วยกระดาษอีกชั้น

หนึ่งข้อนั้นความสกปรก สิ่งเหล่านี้จะวางจะเก็บ
หรือจะพลิกอ่าน ต้องค่อย ๆ พลิกค่อย ๆ วาง จะ
พลิกแพดืบ ๆ หรือวางโดยโยนทิ้งโยนเก็บไม่ได้
มันจะยับเยินหรือฉีกขาดเสียหมด กับต้องรักษา
ให้ดีโดยเก็บให้เป็นที เมื่อศูนย์หายแล้วก็ไม่มีใช้
จะต้องซื้อหามาใหม่ ทำให้ต้องเปลืองทรัพย์สินไปอีก
โดยไม่สมควร

๒๓. เครื่องแต่งตัว เช่นเสื้อใน เสื้อนอก กาง
เกง ผ้านุ่ง ผาซิ่น ผาถุงเหล่านี้นี้ก็ต้องซื้อเขาเขา
มาใช้เพราะทำเองไม่ได้ ระวังอย่าไปนั่งพิงหรือนั่งทับ
สิ่งที่สกปรก หรือไม่ระวังไปถูกอะไรขาดวันก็จะ
ต้องเย็บต้องซุน ถ้าเย็บไม่ได้ก็ต้องซื้อใหม่เสีย
ทรัพย์สินอีก อย่างเครื่องแต่งตัวที่มีราคาแพง ๆ นั้น
ต้องเป็นผู้ที่รู้จักใช้รู้จักรักษาแล้วจึงควรใช้ ถ้า
เด็กยังไม่รู้จักรักษาแล้วอย่าเพื่อใช้ดีกว่า หากไป
ไหนมาไหนกับผู้อื่น ใจค่อยแต่งตัวด้วยเสื้อผ้า
ใหม่ ๆ เป็นครั้งคราว แม้อยู่กับบ้านแล้วไม่ควรใช้

ของที่มีราคาแพง ของเก่าๆ ก็ใช้ได้ เพราะเป็น
 การหมดเปลืองไปเปล่าๆ กับเครื่องประดับอีก
 ชนิดหนึ่ง เช่น สายสร้อย ต่างหู นาฬิกาข้อมือ
 เครื่องเพชร เครื่องทองเหล่านี้นี้ เด็กๆ อย่าเพื่อพอ
 ใจเอามาแต่งตัวเลย เพราะมีแต่โทษทั้งนั้น เช่น
 หายหกกกหล่นไปก็สูญอยู่แล้ว หรือมีฉนวนมั่วร้าย
 บีบคอกแย่งชิงเอาไป ของที่สูญทั้งตัวก็จะต้องเจ็บ
 หรือถูกทำร้ายตายเลยด้วย

๓. ขาวของเครื่องใช้ในบ้าน ซึ่งเป็นของมีค่า
 มารดาหรือผู้ปกครองของเราเนี่ย เราได้อาศัย เช่น
 เก้าอี้ กระโถน ถ้วยแก้ว ถ้วยน้ำทุกอย่าง เราจำต้อง
 ระวังของของเหล่านี้เหมือนของของเรา จำต้องช่วย
 กันเก็บหอมรอมริบ ควรเก็บงำหรือควรขัดล้างเช็ด
 ถู แล้วเราต้องทำในสิ่งที่เราพอจะทำได้ ถึงแม้ใน
 ขณะที่น่ามาใช้ก็ควรต้องถนอมอย่าให้แตกบิ่นหรือ
 เสียหายด้วย ถ้าแตกบิ่นหรือสูญหายแล้วก็ต้องซื้อ
 หามาใหม่ มีฉนวนก็ไม่มีใช้

๔. สิ่งของที่ได้อาศัยใช้กันทั่วๆ ไป เช่น โต๊ะ ม้านั่ง เก้าอี้ และเครื่องใช้ต่างๆ ที่โรงเรียน นักเรียนได้อาศัยนั่งได้อาศัยเรียนกันทุกคน จำต้องรู้จักรักษาไม่ให้แตกหักเสียหาย เด็กบางคนมีอยู่ไม่สุขเที่ยวเขียนตามฝาผนังโรงเรียน หรือตามฝาห้องเรียน ให้สกปรกเลอะเทอะ เขาเรียกว่าเด็กมีอบอน มีแต่จะทำลายของให้เสียไป เด็กที่ดื้อยอมไม่ประพฤติเช่นนั้นเลย แม้ที่สุดของสิ่งของที่ได้อาศัยใช้กันทั่วๆ กัน เช่น คลองน้ำสำหรับเดินเรือขนส่ง ผู้ที่เป็นคนดื้อยอมช่วยกันรักษา โดยไม่เททิ้งสิ่งของลงคลองให้ดินเงินเป็นต้น

๕. เด็กบางคนได้รับสัตตจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เป็นคำอาหารตอหนอยุดพักกลางวัน และสัตตบ้าง ๕ สัตตบ้าง เด็กต้องคิดว่าควรจะซื้ออาหารชนิดไหนรับประทานดี ของที่รับประทานไม่อิ่มแก้หิวไม่ได้ หรือของที่มีทำให้ปวดท้องลงท้อง เช่น ไอศกรีมและจำพวกส้มเปรี้ยวๆ แล้ว

ไม่ควรรับประทานเลยเป็นต้น เด็กควรรับประทาน
ของที่แก่หิวได้ เช่นข้าวแกงหรือข้าวต้ม เมื่อได้
รับประทานหายหิวแล้ว แม้ส湯ก็ยังเหลือควรเก็บ
สะสมไว้ ถ้าเหลือบ่อๆ ก็ได้เก็บบ่อๆ นานๆ
เข้าจะเป็นจำนวน๑๐ และต่อไปก็จะเป็นจำนวน๑๐๐
เรียกว่าเป็นผู้ที่เก็บทรัพย์ได้

๖. เมื่อเด็กมีส湯แล้วอย่าริเล่นการพนัน
เราเห็นผู้อื่นเขาเล่น หยอดหลุม ทอยกอง หรือขึ้น
แปะอย่าเอาอย่างเขา เพราะการพนันทำให้เสีย
เวลา - พอที่จะได้พักผ่อนหรือเขียนหนังสืออ่าน
หนังสือได้ ก็ไม่ได้ทำ ถ้าเล่นเสียก็เสียใจ ถึงเล่น
ได้ก็ใช่ว่าจะมีประโยชน์ เมื่อมีส湯แล้วอย่า
ชอบซื้อของที่ไม่มีความประโยชน์ เช่นเครื่องเล่นที่มีผู้
เข้าใจทำมาล่อขาย เด็กบางคนอุทิศทรัพย์หรือ
กินหมากเอาอย่างผู้ใหญ่ เหล่านั้นนับว่าไม่มีประ-
โยชน์แก่เด็กเลย ผู้ที่รักจะเป็นเด็กดีเด็กฉลาดต่อไป

ในวันหน้า จงอย่าวิถ่นการพบนันและหัดสู้บุญหรือ
กินหมากเป็นอันขาด

(ย่อความสำหรับการอ่านเขาเรื่อง)

๑. ต้องรักษาเครื่องเล่นเรียนไม่ให้ยับเยินหรือ
สูญหาย เพื่อไม่ต้องเปลืองทรัพย์ซื้อบ่อยๆ

๒. ต้องรักษาเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวระวางอย่า
ให้สกปรก รู้จักใช้ของใหม่ของเก่า กับไม่ควร
แต่งเครื่องเพชรเครื่องทอง เพราะอาจบังเกิดอันตราย
แก่ตัว

๓. สิ่งของเครื่องใช้ในบ้านของบิดามารดา เรา
ต้องคิดว่าเหมือนของของเรา เพราะเราอาศัยใช้
ด้วยเหมือนกัน จำต้องช่วยรักษาเก็บงำ

๔. สิ่งของที่เป็นสาธารณประโยชน์ใช้กันทั่วๆ
ไป เช่นสิ่งของเครื่องใช้ที่โรงเรียน ต้องช่วยกัน
รักษาเก็บงำ ไม่เขียนตามฝาผนัง แม้แต่คลองที่
เป็นสาธารณประโยชน์ ซึ่งใช้เรือขึ้นลงก็ต้องช่วย
กันรักษา ย่อมไม่นำสิ่งของเทวดาให้คลองตนเงิน

๕. สัตว์ที่เด็กได้รับจากผู้ใหญ่ ถ้าเหลือจากการซื้ออาหารกลางวันต้องเก็บไว้ นานๆ เข้าก็จะเก็บได้เป็นจำนวนมาก

๖. เมื่อมีสัตว์ที่ ย่ำยีเล่นการพนันหรือซื้อของที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่นซื้อเครื่องเล่นเป็นต้น และอย่าให้ติดบุหรี่หรือกินหมาก เพราะไม่มีประโยชน์แก่เด็กเลย

บทที่ ๗

ความกตัญญู

๑. ใครให้ขนมเรารับประทาน เราก็ว่าเขาดี ต่อเราและเราชอบเขา เรียกว่าผู้^{๒๒๔}นมนม^{๒๒๕}คุณ^{๒๒๖}แก่เรา บิดาและมารดา^{๒๒๗}มีคุณ^{๒๒๘}แก่เรา^{๒๒๙}มาก เพราะได้ให้อาหารเรา^{๒๓๐}ได้เลี้ยงเรามา^{๒๓๑}ตั้งแต่เรายัง^{๒๓๒}เล็ก^{๒๓๓}อยู่^{๒๓๔} ระวัง^{๒๓๕}อันตราย^{๒๓๖}ต่าง^{๒๓๗}ๆ ให้เราจน^{๒๓๘}มี^{๒๓๙}ชีวิต^{๒๔๐}ต่อมา^{๒๔๑} เจ็บ^{๒๔๒}ไข^{๒๔๓}ก็บำรุง^{๒๔๔}รักษา^{๒๔๕}ไม่^{๒๔๖}เช่น^{๒๔๗}นั้น^{๒๔๘}เราก็^{๒๔๙}ต้อง^{๒๕๐}ตาย^{๒๕๑}เสีย^{๒๕๒}นาน^{๒๕๓}แล้ว^{๒๕๔} ถึง^{๒๕๕}เวลา^{๒๕๖}นั้น^{๒๕๗}ท่าน^{๒๕๘}ก็ยัง^{๒๕๙}บำรุง^{๒๖๐}เรา^{๒๖๑}ทุก^{๒๖๒}สิ่ง^{๒๖๓}ทุก^{๒๖๔}อย่าง^{๒๖๕} มีการ^{๒๖๖}ให้^{๒๖๗}เล่า^{๒๖๘}เรียน^{๒๖๙}ความ^{๒๗๐}

รักษาความฉลาดให้ หาเครื่องแต่งตัวให้ และท่าน
ยังบำรุงรักษาต่อไปจนเราหาเลี้ยงตัวเราได้เอง ท่าน
มีคุณแก่เรามากนักเหลือที่จะวัดหรือกอบโกย

๒. เราจะทำอย่างไรจึงจะเป็นการตอบแทน
บุญคุณบิดามารดาของเรา ในขณะนี้เราเป็นเด็ก
กำลังกายยังน้อยช่วยท่านแบกหามไม่ได้ แต่ช่วย
งานเบาๆ บางอย่างได้ เช่น เทกะโถน ล้างชาม
กวาดบ้าน เราเป็นเด็กยังมีความฉลาดน้อย ยัง
ไม่สามารถจะหาเงินช่วยท่านได้ แต่เราจะพยายาม
ใช้เงินหรือสวาทที่ท่านให้แต่น้อย เพื่อท่านจะได้
ไม่ต้องหมดเปลืองมาก และข้อสำคัญที่สุดที่เราควร
จะทำการตอบแทนบุญคุณของท่านในขณะนี้ก็คือ
อย่าให้ท่านต้องทุกข์หรือร้อนใจเพราะเราบ่อยๆ
เด็กคนใดทำเช่นนั้นได้ จะไม่ต้องถูกเขินดีเลย

๓. เรามาโรงเรียน ครูอาจารย์ที่โรงเรียน
ท่านรักเราทุกคน ถึงเวลาเรียนท่านก็มาสอนวิชา
ให้แก่เรา เพื่อเราจะได้มีความรู้ความฉลาดต่อไป

เราโตขึ้นจะได้ใช้ความฉลาดเหล่านี้หาเงินหรือหา
อาหารเลี้ยงตัว ถ้าครูไม่สั่งสอนเราๆ ก็จะเป็นคน
โง่ ดังนั้นเด็กจึงต้องนึกว่า ครูอาจารย์ของเราทุกๆ
ท่านมีคุณแก่เรามาก ถึงแม้นผู้อื่นก็เช่นเดียวกัน ถ้า
เป็นผู้แนะนำตักเตือนให้เรารู้อะไรสิ่งดีสิ่งชั่วแล้ว เรา
ก็ต้องนับว่าท่านมีบุญคุณแก่เราเสมอไป

๔. การที่จะตอบแทนบุญคุณให้แก่ครูอาจารย์
นั้น เวลานเรายังทำอะไรไม่ได้ นอกจากต้อง
เคารพอ่อนน้อมและเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน อย่า
แข็งกระด้าง อย่าดื้อ อย่างอน อย่าโกรธเคืองท่าน
ถึงท่านดุว่าหรือทำโทษเรา ก็เพื่อหวังให้เราเป็นคน
ดีต่อไป นอกจากนั้นเราอาจช่วยงานเบาๆ ของท่าน
ได้ เช่น ลบกระดานดำ กวาดพื้นโรงเรียน จัดโต๊ะ
หรือเก็บหนังสือของให้ถูกที่ ช่วยรักษาเครื่องใช้
ต่างๆ มิให้แตกหักบุบสลาย เป็นต้น

๕. บ้านเมืองมีพระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นประมุข
ของชาติ หรือทรงเป็นหัวหน้าปกครองคนทุกชั้นคือ

ตัวเราด้วย หน้าที่ของบ้านเมืองก็ควรจะมีทุกขบำรุง
 สุขให้คนทุกคน เราเดินกลางถนนไม่มีใครกล้า
 ข่มเหงเราก็เพราะบ้านเมืองมีเจ้าหน้าที่ตำรวจคอย
 บังคับรักษา เราได้เล่าเรียนก็เพราะบ้านเมืองจัด
 ให้มีการศึกษา คือการตั้งโรงเรียนเป็นต้น ดังนั้น
 เราต้องรู้สึกว่ บ้านเมืองหรือเรียกว่ารัฐบาลและ
 พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นประมุขของรัฐบาล มีคุณแก่
 เราอันใหญ่ยิ่ง

๖. มีอีกอย่างหนึ่ง คือ เราเป็นคนไทย ขณะ
 นี้เรารู้ได้ว่า คนเรามีหลายชาติด้วยกัน เช่น จีน
 แชก ฝรั่งเศส ไทย เมื่อเราเป็นคนไทย เราต้องรัก
 ชาติของเราให้มาก คนชาติอื่น เขาก็รักชาติของเขา
 เขาเรียนเขาทำงานเพื่อชาติของเขาจะได้เจริญมีชื่อ
 เสียง ฉะนั้นเมื่อเราเป็นเด็กไทยเราต้องรักชาติไทย
 ของเราให้มาก หมั่นเล่าเรียนและฝึกหัดตนให้เป็น
 คนดี โตขึ้นจะได้ทำประโยชน์ให้แก่ชาติของเรา
 ได้ต่อไปภายหน้า เพราะฉะนั้นจึงจำไว้ว่า การ

เรียนจรรยา^๕ อย่าสักแต่เรียนพอรู้เท่านั้น^๖ ไม่รู้
 แล้วว่าอย่างไร^๗ ควรประพฤติ^๘ ต้องประพฤติตาม
 อย่างไร^๙ ไม่ควรประพฤติ^{๑๐} จงละเว้นเสีย การเรียน
 จรรยาจึงจะได้^{๑๑}รับผลเต็มที

(ย่อความสำหรับการอ่านเขาเรื่อง)

๑. บิฑามารดา^๑ ย่อมมีคุณแก่เรา^๒ มาก ไต่^๓ได้
 เลี้ยง^๔รักษามา^๕ตั้งแต่^๖เด็กจนโต แม้เวลา^๗นั้นก็^๘ยังบำรุง^๙
 ทุกสิ่ง^{๑๐} และ^{๑๑}ยังจะ^{๑๒}บำรุง^{๑๓}ต่อไป^{๑๔}จนกว่า^{๑๕}เรา^{๑๖}หา^{๑๗}เลี้ยง^{๑๘}ตัว
 เอง^{๑๙}ได้

๒. การ^๑ตอบ^๒แทน^๓บุญ^๔คุณ^๕แก่^๖บิฑา^๗มารดา^๘ใน
 ขณะ^๙นั้น^{๑๐}ก็^{๑๑}ควร^{๑๒}ช่วย^{๑๓}งาน^{๑๔}เบา^{๑๕}ๆ^{๑๖} ควร^{๑๗}ใช้^{๑๘}ส^{๑๙}ตาง^{๒๐}ค^{๒๑}ที่^{๒๒}ท่าน^{๒๓}
 ให้^{๒๔}แต่^{๒๕}น้อย^{๒๖} เพื่อ^{๒๗}ท่าน^{๒๘}จะ^{๒๙}ได้^{๓๐}ไม่^{๓๑}ต้อง^{๓๒}หมด^{๓๓}เปล^{๓๔}ือง^{๓๕}มาก^{๓๖}
 ข^{๓๗}อ^{๓๘}ส^{๓๙}าค^{๔๐}ณ^{๔๑}ุ^{๔๒}ต^{๔๓}อง^{๔๔}เช^{๔๕}อ^{๔๖}พ^{๔๗}ัง^{๔๘}คำ^{๔๙}ส^{๕๐}ง^{๕๑}ส^{๕๒}อน^{๕๓}ต^{๕๔}ก^{๕๕}เ^{๕๖}ื่อ^{๕๗}น^{๕๘} อย่า^{๕๙}ทำ^{๖๐}ให้^{๖๑}
 ท่าน^{๖๒}ต้อง^{๖๓}ร^{๖๔}้อ^{๖๕}น^{๖๖}ใจ^{๖๗}

๓. ครู^๑อาจารย์^๒หรือ^๓ผู้^๔ที่^๕ได้^๖สั่ง^๗สอน^๘เรา^๙ ย่อม^{๑๐}มี^{๑๑}
 บุญ^{๑๒}คุณ^{๑๓}แก่^{๑๔}เรา^{๑๕} คือ^{๑๖}ได้^{๑๗}ให้^{๑๘}วิชา^{๑๙}และ^{๒๐}ให้^{๒๑}ความ^{๒๒}ฉลาด^{๒๓}แก่^{๒๔}เรา^{๒๕}

๔. การ^๑ที่^๒จะ^๓ตอบ^๔แทน^๕บุญ^๖คุณ^๗ครู^๘อาจารย์^๙ใน

ขณะนี้ คือ ช่วยงานเบาๆที่พอจะทำได้ และเคารพ
เชื่อฟังคำสั่งสอนตักเตือนของท่าน

๕. พระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นธุระจัดการบ้าน
เมือง คือระงับทุกข์บำรุงสุข ทรงเป็นประมุขของ
ชาติ มีการให้เราได้รับการศึกษาได้รับความสุข
เราย่อมต้องคิดถึงคุณของท่านและบ้านเมืองให้มาก

๖. ต้องมีความรักชาติของเราซึ่งเป็นชาติไทย
ให้มาก

W 29

พ ๒๙

(ตำนาน)

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๑๒๗/๕๐๐

วันที่ ๒๗ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

หนังสือแบบเรียนประถมจรรยา เล่ม ๑ ของ
รองอำมาตย์โท สนธิ สุขสมาน พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง จำนวน
สามพันฉบับ ใน พ.ศ. ๒๔๗๖

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

(ลงนาม) พระสารสาสน์ประพันธ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

(ใช้ให้เฉพาะ ในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และห้ามมิให้นำไปอนุ
ญาติไปพิมพ์ในหนังสือเรื่องอื่นที่มีไว้ อนุญาตเป็นอันขาด)